

Σημείωσις τοῦ Συντάκτου τῆς Μελίσσης τῶν Ἀθηνῶν.

Ὅτε ἀνέγνωμεν ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων τὴν πολύτιμον ταύτην πραγματείαν, ἐξ ὅλης ψυχῆς ἠυχόμεθα τὴν μετάφρασιν καὶ δημοσίευσιν αὐτῆς εἰς ἅπειρα ἀντίτυπα, ἵνα ἴδωσι τινὲς ἐξ ἡμῶν διὰ πόσων κόπων καὶ κινδύνων ἄλλοι λαοὶ κατώρθωσαν νὰ γείνωσι κάτοχοι γῆς, καὶ ἤδη εὐδαιμονοῦσιν ἐν αὐτῇ. Ἡμεῖς δ' ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καίτοι ἔχοντες ἀπείρους καὶ πολυτίμους ἐκτάσεις, ἱκανὰς νὰ παρέξωσιν ἀσυγκρίτως μεγαλύτεραν ὠφέλειαν, ἀλλ' ὅμως δυστυχοῦμεν, ἢ τοῦλάχιστον δὲν εὐδαιμονοῦμεν ὅπως οἱ Ὀλλανδοὶ τὴν εὐχὴν μας ταύτην περὶ μὲν τὴν μετάφρασιν ἐξεπλήρωσε μετὰ ζήλου ὁ γνωστός διὰ τὸν πρακτικὸν νοῦν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ Κύριος Σ Σωτηρόπουλος· ἐκπληροῦντες δὲ σήμερον καὶ ἡμεῖς τὸ ἕτερον μέρος τῆς εὐχῆς, τὸ περὶ τὴν δημοσίευσιν, ἐπιπροσθέτομεν καὶ τὴν ἐξῆς ἔτι εὐχὴν. Εἴθε νὰ μιμηθῶσιν οἱ ἀναγνώσται τῆς Μελίσσης τοὺς φιλαπόλους Ὀλλανδοὺς, εἴθε νὰ ἐπιδοθῶσιν ὅσον ἔνεστι τάχιον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, ἥτις εἶναι μήτηρ πάσης εὐδαιμονίας, εἴθε νὰ καταστήσωμεν διὰ καλλιτέρων τρόπων καλλιέργειας παραγωγικὰς τὰς ἀπείρους ἐκτάσεις μας, αἵτινες σήμερον δυστυχῶς πάντῃ δυσανάλογον ὠφέλειαν μᾶς παρέχουσιν, εἴθε νὰ δασοποιήσωμεν τὰ γυμνά καὶ ἄγονα ὄρη μας, εἴθε νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν τεχνητῶν λειβαδιῶν καὶ ν' ἀντικαταστήσωμεν ὅσον ἔνεστι τάχιον τὰ ἡμιάγριον εἶδος τῆς κτηνοτροφίας μας διὰ τοῦ ἡμέρου· εἴθε νὰ μὴ ἀναγκάζωμεθα νὰ τρεφώμεθα καὶ νὰ ὑπηρετώμεθα ἀπὸ ξένων Κρατῶν ζῶα καὶ τροφὰς, ἐν ᾧ δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ παρέξωμεν καὶ ἄφθονα καὶ ἐκλεκτά.

Ἀγὼν γεωργικὸς ἐν Μελοῦν.

Ἄρθρον 2.

Εἰς τὸ φυλλάδιον τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἐδημοσιεύσαμεν τὸν λόγον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας Κυρίου

Δρουέν-δὲ-Λουί, τὸν ἐκφωνηθέντα εἰς τὸν γεωργικὸν ἀγῶνα τῆς πόλεως Μελοῦν. Μετὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν παρασῆμων εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας ὁ ἴδιος ὑπουργὸς ἐξεφώνησε καὶ δεῦτερον λόγον, ὅστις εἶναι, κυρίως εἰπεῖν, ἡ ἱστορία τῆς γεωργίας τῆς Γαλλίας.

Ἐκρίναμεν πρόσφορον νὰ μεταφράσωμεν καὶ τὸν λόγον τοῦτον διὰ νὰ γείνη γνωστὸν πᾶσον ἐνασχολοῦνται εἰς τὰ τῆς γεωργίας οἱ μεγάλοι ἄνδρες τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν ὁ ὁμιλῶν ὑπουργὸς τῶν ἔξωτερικῶν, διευθύνει τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας, εἶναι δ' ἐνταυτῷ καὶ πρόεδρος τῆς ἐταιρίας τῆς ἐγκλιματίσεως τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν τῶν διαφόρων χωρῶν, καὶ ἐν τούτοις γνωρίζει τὴν γεωργικὴν ἐπιστήμην ἐν γένει καὶ τὰ τῆς γεωργίας τῆς ἰδίας πατρίδος τοσοῦτον καλῶς, ὅσον δὲν γνωρίζουσι ταῦτα οὔτε οἱ λεγόμενοι καθηγηταὶ τοιούτων μαθημάτων εἰς ἄλλα μικρὰ ἔθνη.

Ἡ γεωργία, ἐπιστημονικῶς προαγομένη εἶναι μόνη ἱκανὴ νὰ φέρῃ τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὰ ἔθνη· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ προαχθῇ, ὅταν λείπῃ ὁ πρὸς τὸν ἀγροτικὸν βίον ἔρως τῶν πλουσιωτέρων καὶ νοημονεστερῶν κλάσεων τῆς κοινωνίας· ἔρως τοιοῦτος ὑπάρχει σήμερον εἰς μόνην τὴν ἀριστοκρατείαν τῆς Ἀγγλίας καὶ διὰ τοῦτο αἱ ἀπίστευτοι πρόοδοι τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους εἰς τὴν γεωργίαν. Ἐν Γαλλίᾳ ὑπῆρχεν ἄλλοτε ὁ ἔρως οὗτος, ἀλλ' ἡ διεφθαρμένη αὐλὴ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. τὸν ἐθανάτωσε, κατορθώσασα ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ προσελκύσῃ τὴν Γαλλικὴν ἀριστοκρατίαν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν Βερσαλλίην· οὕτω δὲ ἡ μὲν γεωργία, παραμεληθεῖσα, κατεστράφη· ἡ δὲ γαλλικὴ ἀριστοκρατία ἐπτώχυνεν ἐξωδεύσασα εἰς τὰς μεγάλας δαπάνας ἀχαλινώτου πολυτελείας ὅχι μόνον τὰ εἰσοδήματα ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ κτήματά της, κατήντησε ν' ἀποζῇ κατόπιν ἐκ τῶν γλίσχρων καὶ ἀβεβαίων μισθοδοσιῶν, ἐκ τῶν ψυχίων δηλαδὴ τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκείνης αὐλῆς, καὶ οὕτω κατέστη δούλη μὲν αὐτῆς, συνετέλεσε δὲ οὐχ ἦττον εἰς τὴν ὑποδουλωσιν τοῦ ὅλου ἔθνους.

Ἐν Ἀγγλίᾳ τ' ἀνάπαλιν, ἡ βασιλεία ὅχι μόνον δὲν εἰργάσθη εἰς καταστροφὴν τοῦ πρὸς τὸν ἀγροτικὸν βίον ἔρωτος, καὶ ἐπομένως εἰς ὑποδούλωσιν τῆς ἀριστοκρατίας, ἀλλὰ μάλιστα εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἡ Βασίλισσα Ἐλισάβετ ἐκοπίσσε πολὺ, ὅπως καταστείλῃ τὴν τάσιν ἀριστοκρατικῶν τινῶν οἰκογενειῶν, αἵτινες κατὰ μίμησιν τῶν Γάλλων, ἤθελον νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν Λονδίνῳ, ἐγκαταλιμπάνουσαι τοὺς ἀγρούς διὰ τοῦτο καὶ τ' ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν ἀντίθετα· ἡ μὲν Γαλλία ἐπτώχυνε καὶ ἐμίσει

τοὺς βασιλεῖς τῆς, ἡ δὲ Ἀγγλία εὐτύχησε καὶ λατρεῖε τοὺς βασιλεῖς τῆς.

Ὁ μεγαλοφυὴς αὐτοκράτωρ Ναπολεὼν ἐπιθυμῶν νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς Γάλλους εἰς τὰ περὶ γεωργίας φρονήματα, ἅπερ εἶχον πρὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ἀσχολεῖται ἀνενδότως νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν πρὸς τὸν ἀγροτικὸν βίον ἔρωτα διὰ τοῦτο ὅχι μόνον ἔχει ἴδιον ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας, ἀλλὰ καὶ διορίζει εἰς αὐτὸ ἀνθρώπους σπουδαίους καὶ συμμεριζομένους τῶν ἰδεῶν του· εἰς ὅλους δὲ τοὺς περὶ ἑαυτὸν θέλει νὰ ἐμπνεύσῃ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, καὶ ὅχι μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς γυναῖκας· ἡ πριγκιπέσσα Ματθίλδη διευθύνει λαμπρὰν ἀγροικίαν, ὡσαύτως καὶ ἡ κόμησα Μπακιόκι, ἥτις καὶ ἔλαβε μετὰ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας μέρος εἰς τοὺς ἐφετεινοὺς γεωργικοὺς ἀγῶνας, ὡς καὶ ἡ χήρα τοῦ στρατηγοῦ Ἰακώβ, ἥτις καὶ ἠρίστευσε. Εἰς δὲ τὴν σύνταξιν τοῦ ἤδη τυπομένου μεγίστου λεξικοῦ τῆς πρακτικῆς γεωργικῆς ἐγκυκλοπαιδείας λαμβάνουσι μέρος σπουδαῖον ἢ τε Κυρία Μιλλὲ καὶ ἡ Κυρία Βελμορτέν. Κατὰ τὸ παρὸν θέρος ὁ μὲν ὑπουργὸς τῆς γεωργίας παρευρέθη εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς γεωργικοὺς ἀγῶνας, διελθὼν τὴν Γαλλίαν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, πανταχοῦ δὲ διανείμας ἐν ὀνόματι τοῦ Αὐτοκράτορος παράσημα, δῶρα καὶ ἐπαίνους ἐνθαρρυντικούς· ὅλη του ἡ προσπάθεια τείνει εἰς τὸ νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν, ὃν καὶ αὐτὸς αἰσθάνεται, ἔρωτα τοῦ ἀγροτικοῦ βίου. Τὴν αὐτὴν ἀποστολὴν ἔλαβον καὶ οἱ ἄλλοι ὑπουργοὶ καὶ οἱ μεγιστάνες τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς· καὶ αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ κατὰ τὴν εἰς τὰ λουτρά τοῦ Βισσὶ διαμονὴν του μόνον μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς γεωργίας ἐργάζεται· οὕτως ἐξηγεῖται τὸ φαινόμενον τοῦ νὰ γνωρίζῃ ὁ μέγας ὑπουργὸς τῆς Γαλλίας τοσοῦτον καλῶς τὰ τῆς γεωργίας· διότι συνήθως συμβαίνει τοῦτο, οἱ ὑποδεέστεροι δηλαδὴ νὰ μιμῶνται τοὺς ἡγουμένους των, τοῦτο δὲ ἦτο γνωστὸν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι, καὶ διὰ τοῦτο ἐδογματίσαν τὸ ἀλάνθαστον ἐκεῖνο ἀξίωμα «*φιλεῖ γὰρ τὸ ὑπήκοον μιμεῖσθαι τοὺς ἄρχοντας.*» Ὁ κύκλος λοιπὸν τῶν μιμητῶν καθ' ἡμέραν εὐρύνεται καὶ δὲν εἶναι μακρὰν ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ Γαλλία θέλει παρουσιάσῃ τὸ λαμπρὸν θέαμα τῆς εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰς ἀγροικίας διασπορᾶς καὶ ἀποκαταστάσεως τῆς γαλλικῆς ἀριστοκρατίας· ἅμα δὲ ὡς κατορθωθῇ καὶ καθιερωθῇ ὑπὸ τοῦ συρμοῦ ὁ ἀγροτικὸς βίος, ἡ ἐπιτυχία εἶναι ταχεία καὶ βεβαιότατη.

Ἐν μικρογραφίᾳ ἡ Ἑλλὰς ἐμφαίνει τὴν Γαλλίαν· καὶ παρ' (ΜΕΛΙΣΣΑ ΑΘΗΝΩΝ. Τόμος Α'.

ἡμῖν ὅ,τι καλὸν ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἐπαρχίας, προσελκυθέν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, κατεστράφη ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς· πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου εἶναι δυνατόν νὰ μνημονευθῶσιν ὀνόματα πολλῶν σεβαστῶν καὶ πρῶην εὐπόρων ἐπαρχιωτῶν, οἵτινες, προτραπέντες νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς Ἀθήνας, κατήντησαν σήμερον εἰς τοσαύτην πτωχείαν, ὥστε ἐμπνέουσιν οἶκτον καὶ εἰς τὰς σκληροτέρας καρδίας. Ἐλπίζομεν ὅμως ἀδιστακτικῶς ὅτι ὁ δημοφιλὴς ἡμῶν Βασιλεὺς, ἔχων ὑπ' ὅψιν παραδείγματα σεβαστὰ τῆς πατρίδος καὶ τῆς οἰκογενείας Του, θέλει ἐμπνεύσει, εἰς τοὺς δικαίως λατρεύοντας Αὐτὸν ὑπηκόους Του, τὸν πρὸς τὴν γεωργίαν ἔρωτα, ὡς ἔχουσιν αὐτὸν οἱ φίλεργοι καὶ σώφρονες Δανοί. Ἐπαγγελία τοῦ μεγάλου καλοῦ τούτου εἶναι ἡ προθυμία, μεθ' ἧς ἡ Μεγαλειότης Του, ὅχι μόνον ἐπεκύρωσε τὸ καταστατικὸν τῆς Γεωργικῆς ἐταιρείας, ἀλλ' ὑπόδεχσε νὰ κηρυχθῇ καὶ προστάτης αὐτῆς καὶ ἡ πασίγνωστος μεγάλη Του ἐπιθυμία εἰς τὸ νὰ ἴδῃ τὴν νέαν Του πατρίδα εὐτυχοῦσαν καὶ προσδεύουσαν.

Φ

Σημείωσις τοῦ συντάκτου τῆς Μελέσσης τῶν Ἀθηνῶν.

Τὴν ἀνάγνωσιν ἢ μᾶλλον τὴν μελέτην τοῦ πολυτίμου τούτου προλόγου τοῦ ἀξιοτίμου Κυρίου Φωστηροπούλου καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ γενομένης μεταφράσεως τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου Δραυέν δὲ Λουΐ, δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ συστήσωμεν διὰ πολλῶν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Μελέσσης τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἰδίως εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν πολιτικούς ἀνδρας, διότι ἐναυλοὶ εἶναι εἰσέτι εἰς τὰς ἀκοὰς ὅλων ἡμῶν οἱ λόγοι τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἑξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας, τοὺς ὁποίους πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐξεφώνησεν ἐνώπιον πολυπληθεστάτου ἀκροατηρίου. *Σέβομαι, εἶπεν ὁ μεγαλοφυὴς ὑπουργὸς τῆς Ἀγγλίας, τὴν ἀγγλικὴν ἀριστοκρατίαν, ΔΙΟΤΙ ΑΓΑΠΑ, ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ ΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΑΝ* (ἴδε Κλειοῦς ἀριθ. 160.)

Κύριοι.

«Ἐνώπιον τοσοῦτον ἀφθόνων καὶ τοσοῦτον ποικίλων προϊόντων, τὰ ὁποῖα ὠραῖζοις τὴν ἐκθεσιν ταύτην, τῆς πληθύος τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ μηχανῶν, ἅτινα μαρτυροῦσι περὶ τοῦ γονίμου πνεύματος τῶν γεωργικῶν μηχανικῶν μας, τέλος τῶν λαμπρῶν αὐτῶν ζώων, τὰ ὁποῖα εἶναι ὁ τύπος τῶν βελτιω-

μένων φυλῶν, αἵτινες ἐνδιαιτῶνται εἰς τὰς ἀγροικίας μας, συμμερίζομαι μετὰ πλήρους εὐχαριστήσεως τῶν ἐντυπώσεών σας καὶ τάσσομαι πρὸς τὴν νόμιμον ὑπερηφάνειάν σας.

«Ἡ Γαλλία, ὑπερήφανος δι' ὅλας τῆς τὰς δόξας, ὀφείλει ἰδίως νὰ ᾔηται διὰ τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις τῆς γεωργίας τῆς, τῆς ὁποίας τὴν ὑπεροχὴν ἀνεγνώριζον καὶ ἀνεκήρυττον καὶ αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Ὅταν ἀνέρχεται τις εἰς τὰς πηγὰς τῆς ἡμετέρας ἱστορίας, ἐκπλήττεται, ἀνευρίσκων ἐν σπέρματι, παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις τοῖς Γαλάταις, πλῆθος πρακτικῶν ἔργων, τῶν ὁποίων ἡ σπουδαιότης ἦλθε πληρεστάτη εἰς φῶς διὰ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, καὶ τὰ ὅποια ἤξευρον νὰ ἐφευρίσκειν διὰ τοῦ εἶδους ἐκείνου τῆς ἐποπτείας, τὴν ὁποίαν θαυμάζομεν εἰς τὰς ἀρχαιτύπους βιομηχανίας τῶν διαφόρων λαῶν. Οἱ Γαλάται ἤξευραν νὰ καλλιεργῶσι τὰς χέρσους γαίας καὶ ἐγνώριζαν τὴν ὠφελιμότητα τῆς λιπάνσεως αὐτῶν. Μετεχειρίζοντο τὰ χορταρώδη φυτὰ καὶ τὰ λαχανικὰ ὄχι μόνον διὰ νὰ τρέφωσι τὰ ζῶα των, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ καταστήσωσι πλούσιον τὸ ἔδαφος διὰ τῆς καταλλήλου παραχώσεως. Μετεχειρίζοντο τὴν αἰτανώδη γῆν καὶ τὴν ἄσβεστον διὰ νὰ λιπαίνωσι τὴν γῆν καὶ ἐπρολάμβανον τὴν ἐξάντλησιν αὐτῆς διὰ τῶν ἐπιταυτοσπορῶν, ὅπως συνιστᾷ τοῦτο σήμερον ἡ περὶ τούτων θεωρία. Πρῶτοι ἐτελειοποίησαν τὸ ἄροτρον, προσθέσαντες εἰς αὐτὸ τροχοὺς. Ὁ Πλίνιος ἀποδίδει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐφεύρεσιν τῶν κοσκίνων, τῶν ξυλίνων βαρελίων καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ τυροῦ. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἀναφέρει ὅτι οἱ Γαλάται ἐφεύρον μηχανὴν οἰκονομοῦσαν τὴν διὰ τῶν χειρῶν ἐργασίαν καὶ φέρουσαν ταχέως εἰς πέρας τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν. Ἀμάξιον τετράγωνον, ἐπὶ δύο τροχῶν βασίζομενον, ἦτον ἐφοδιασμένον ἀπὸ τὰ πλεονά πλαγίως μὲ σανίδας ἀνέστραμμένας πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἐχούσας ὀδόντας λυγισμένους ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω εἰς τὸ ἀμάξιον τοῦτο, ἔχον πρὸς τὸ ὀπισθεν μέρος δύο μικρὰ φορεῖα, ἐξεύγνουον διὰ τινος ζυγοῦ θοῦν, ὅστις τὴν κεφαλὴν ἔχων ἐστραμμένην πρὸς τὸ ἀμάξιον καὶ βαδίζων ὥθει αὐτὸ πρὸς τὰ πρόσω. Οἱ στάχεις, συλλαμβανόμενοι ἀπὸ τοὺς λυγισμένους ὀδόντας τῶν σανιδίων, ἐχωρίζοντο ἀπὸ τὸν κάλαμόν των καὶ ἐπιπτον ἐντὸς τοῦ ἀμαξίου. Ὁ ζευγηλάτης ἠκολούθει ὀπισθεν, διευθύνων τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν ἀνάγκην, ἠδύνατο νὰ ὑψοῦται ἢ νὰ χαμηλώνῃ, καὶ τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ Παλλαδίου, ἦτο κατάλληλον διὰ τὰ ὀμαλὰ ἐδάφη ὅλεπετε ἐκ τούτου, Κύριοι, ὅτι ἡ θεωρητικὴ μηχανὴ δὲν εἶναι ἰδέα τῶν ἡμερῶν μας.

«Εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ Καῖσαρ εἰσέβαλεν εἰς τὸν τόπον τῶν Γαλατῶν, εὔρεν εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, εἰσαχθεῖσαν, κατὰ τὸν Πλίνιον, ἀπὸ τοῦς Φωκαεῖς τῆς Μασσαλίας, οἵτινες ἔφερον εἰς τὴν νέαν πατρίδα τὴν σικκὴν καὶ τὴν ἐλαίαν. Πρὸς μνήμην τοῦ γεγονότος τούτου εἶναι χαραγμένος εἰς τὰ πλείοτερα μετάλλια τῆς Μασσαλίας κλάδος ἐλαίας. Ἡ αὐστηρότης τοῦ κλίματος δὲν ἐπέτρεψε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἀμπελον νὰ ὑπερβῇ τὰ ὅρη Κέμμενα· οὕτω δὲ ἡ καλλιέργειά της δὲν εἶχεν ἐκταθῇ πολὺ, καὶ μόνοι οἱ πλούσιοι ἠδύναντο νὰ κάμνωσι χρῆσιν τοῦ οἴνου, ἐνῶ ὁ λαὸς ἔπινε, συνήθως εἰς ὑπερβολὴν, τὸν ζύθον, ἄλλη αὕτη ἐφεύρεσις οὐσιωδῶς ἰθαγενής. Παρεσκευάζον δὲ τὸν ζύθον διὰ κόκων ἐνζυμωμένων, ἀλλ' ἄνευ τῆς προσθήκης τῆς βρυωνίας, τῆς ὁποίας φαίνεται ὅτι ἐγένετο τὸ πρῶτον χρῆσις κατὰ τὸν 9^{ον} αἰῶνα. Ἐτυμολόγοι τινεὶ ἀνακαλύπτουσιν εἰς τὴν κελτινὴν λέξιν *brance*, σημαίνουσαν τὰ τσήπουρα τοῦ ζύθου, τὴν καταγωγὴν τῶν λέξεων *brasser* et *brasseur* (ζυθοποιῶ, ζυθοποιός). Ἡ ἀμπελος ἐξηπλώθη μέχρι τῆς περιχώρου τῶν Παρισίων, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Ἰουλιανὸς εἶχεν ἐγκαταστήσει ἐκεῖ τὴν κατοικίαν του, δηλαδὴ περὶ τὰ μέσα τοῦ 4^{ου} αἰῶνος. Τὸ φύχος ἐν τούτοις τοῦ χειμῶνος ὑπεχρέωνε τοὺς ἀμπελουργοὺς νὰ σκεπάζωσι τὰ κλήματα, ἵνα τὰ προφυλάττωσιν ἀπὸ τὸν πάγον, καὶ τὰ προϊόντα ἦσαν πολὺ ἀβέβαια, ὅπως συναγωνισθῶσι μὲ τὸν ζύθον, ὅστις καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἀποτελεῖ τὸ κυριότερον ποτὸν πολλῶν ἐπαρχιῶν μας.

αἰς πρὸς τὰ σιτηρὰ, ἡ καλλιέργειά των ἦτον ἀκόμη πολλὰ περὶωρισμένη, ὅταν οἱ Ῥωμαῖκοι λεγεῶνες εἰσῆλθον εἰς τὰς χώρας ταύτας, καὶ περικυρρίζετο αὕτη εἰς σίκαλιν, βρώμην καὶ κριθήν. Ἐν τούτοις τὰ μέρη, ἅτινα σήμερον ἀπαρτίζουσι τὰς ἡμετέρας ἐπαρχίας τοῦ Βερρῶν, τῆς Ὠβέρνης καὶ τῆς Προβηγγίας παρῆγον ἤδη μεγάλας ποσότητας καὶ ὁ Καῖσαρ ὁμιλεῖ περὶ προμηθείας σιτηρῶν, τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἀπὸ τοῦς Αἰδουνοῦς (*Eduens*.) Ἡ κατάκτησις δὲν ἤργησε ν' ἀναπτύξῃ τὰς πηγὰς τοῦ τόπου· ὁ σίτος εἰσῆχθῇ καὶ ἐπολιτογραφῆθῃ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐγούστου· ἐπὶ δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλινίου, οἱ Γαλάται διεφιλονέκησαν, εἰς τὰ σιτηρὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τὴν ἀγορὰν τῆς Ἰταλίας καὶ ἐσυντήρουν τὴν παμμεγίστην κατανάλωσιν τῆς Ῥώμης.

«Δὲν προτίθεται νὰ ἐξακολουθήσω τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ταύτην, θὰ ἀναμνήσω μόνον, ὅτι ἡ γεωργία, ἐξηντηλημένη ἀπὸ τὰς ταμειευτικὰς καταθλίψεις τῶν τελευταίων χρόνων τῆς αὐτο-

κρατορίας, ἔλαβε νέας προσβολὰς ἀπὸ τὴν εἰσβολὴν τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ αὕτῃ ὀφείλει συγχρόνως πρὸς τοὺς βαρβάρους τούτους τὴν εἰσαγωγὴν τῆς καλλιεργείας τῶν κοκκινογουλίων. Γνωρίζετε ὅτι τὸ ὄνομα Σιλεσία δεικνύει πάντοτε τὸ πλουσιώτερον εἶδος τῆς ἀξιολόγου ταύτης ῥίζης, τῆς ὁποίας τὴν σπουδαιότητα ἀνέδειξεν ἡ χημεία καὶ ἡ τις κατὰ τὸ 1861 ἀντέθεσεν 170 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων ἐγχωρίου ζαχάρεως πρὸς τὰ 122 ἑκατομ. χιλιογράμμων προϊόντος τοῦ ζαχαροκαλάμου, τὸ ὁποῖον παρήγαγον αἱ Αντίλλαι καὶ ἡ ἔνωσις (Reunion).

Ἐχρειάσθη ἡ εὐεργετικὴ βασιλεία τοῦ Μεγάλου Καρόλου, ὅπως ἡ γεωργία μας ἀνακτήσῃ τὴν ἀρχαίαν εὐτυχίαν της. Οἱ νομοθετικοὶ κανονισμοὶ τοῦ μεγάλου τούτου ἡγεμόνος μᾶς ἄφησαν περὶεργον ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν ζώων, τῶν δένδρων καὶ τῶν χορταρικῶν, τὰ ὅποια οἱ ἐπιστάται τῶν κτημάτων τοῦ στέμματος ὤφειλον νὰ τρέφωσι καὶ νὰ καλλιεργῶσι διὰ λ/γμὸν αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτον παντὸς εἶδους συμφοραὶ κατέβληψαν τοὺς λαοὺς, τὰς συμφορὰς δὲ ταύτας σοφοὶ συγγραφεῖς περιέγραψαν ζωηρότατα· ἀλλ' αὗται ὑπῆρξαν τὸ θλιβερόν προοίμιον τῶν οἰκονομικῶν θριάμβων τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ἄς ὅπως ἐκτιμῇσωμεν τοὺς θριάμβους τούτους δέον ν' ἀναπολήσωμεν εἰς τὴν μνήμην μας τὰς προόδους, τὰς γενομένας ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ παρόντος αἰῶνος· τὰ ἔργα τῶν οἰκονομολόγων ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ κατὰ στρέμμα παραγωγὴ τῶν σιτοφόρων γαιῶν τῆς Γαλλίας σπουδαίως πύξησε, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἔκτασις τῆς καλλιεργουμένης ἐπιφανείας αὐξάνει κατ' ἔτος, ἡ ὅλη παραγωγὴ αὐξήσῃ πλέον τοῦ διπλοῦ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ. Τῆς μέσης τιμῆς μὴ μεταβληθείσης πολὺ, δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν ἠθέλαμεν εὐρεθῇ, ἐὰν ἡ γεωργία δὲν ἤθελε δυνηθῇ ν' ἀκολουθήσῃ τὰς αὐξανόμενας ἀνάγκας τῆς καταναλώσεως· αἱ προσπάθειαι τῶν πέραν τῆς Μάγχης γειτόνων μας πρέπει νὰ μᾶς διεγείρουν τὴν φιλοτιμίαν νὰ προβῶμεν ἀκόμη πρόσω. Ἡ ἐπίσημος σταστικὴ βεβαιοῖ, ὅτι κατὰ τὸ 1860 τὰ 40 0/0 τοῦ βρετανικοῦ ἐδάφους δὲν ἦσαν καλλιεργημένα, ἀλλὰ πῶσον θαυμασίως γινώσκουσιν οἱ Ἄγγλοι νὰ ὠφελῶνται ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον μέρος! Ἡ μέση παραγωγὴ εἶναι ἐν Ἀγγλίᾳ 27 ἑκατόλιτρα, ἐνῷ ἐν Γαλλίᾳ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 15—16! Ἐὰν ἡ μέση αὕτη παραγωγὴ ἀνέβαινε μόνον εἰς 20, ἡ Γαλλία ἤθελε διαθέτῃ συμπλήρωμα 25 ἑκατομμυρίων, δηλ. ἤθελε προσθέτῃ ἐν τέταρτον ἀκόμη εἰς τὴν ὅλην σημερινὴν πα-

ραγωγὴν τῆς, συμποσομένην εἰς 100 ἑκατομμυρίων ἑκατολίτρων.

«Μεταξὺ τῶν μέσων, τὰ ὅποια μεταχειρίζονται οἱ ἄγγλοι γενικῶς, καὶ τῶν ὁποίων παρ' ἡμῖν εἶναι μακρὰν τοῦ γὰ ἦναι ἐξαπλωμένη ἢ χρῆσις, θέλω ἀναφέρει τὴν ἀποξήρανσιν. Ἡμεῖς ἐφηρμόσαμεν τὴν μέθοδον ταύτην εἰς μόνον περίπου 1,184,000 στρέμματα καὶ ἐν τούτοις ἢ δι' αὐτὰ ἐξοδευθεῖσα ποσότης τῶν 38 ἑκατομμυρίων φράγκων, παρουσιάζει αὐξησιν τῆς μὲν τιμῆς τῶν ἀποξηρανθεῖσων τούτων γαιῶν κατὰ 120 ἑκατομμύρια φράγκων τοῦ δὲ εἰρησίου εἰσοδήματος κατὰ 8 ἡμισυ ἑκατομμύρια φράγκων.

«Θέλω εἰπεῖ τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὰ ζῶα· καὶ ὡς πρὸς ταῦτα νομίζουσιν ὅτι ἡ ἡμετέρα παραγωγή ἐδιπλασιάσθη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ ἕκαστος γεωργικὸς ἄγων φέρει εἰς φῶς τὴν ποιότητα καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῶν διὰ τὸ σφαγεῖον ἡμετέρων εἰδῶν. Ἀλλὰ διὰ τὸν κλάδον τοῦτον, καθὼς καὶ διὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν μεθόδων τῆς καλλιέργειας, πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὸ παράδειγμα τῶν ἁγγλῶν κτηνοτρόφων· ὁ σταθερὸς σκοπὸς τοῦ Μπάκβελ, τοῦ Κόλλιγγ, τοῦ Ἑλμαν, τοῦ Ἰωνᾶ Βέμπ, τοῦ Φίσσερ Χόμπς, ἦτο ν' ἀναπτύξωσιν εἰς τὰ εἶδη τῶν βοῶν, τῶν προβάτων καὶ τῶν χοίρων, τὰς ιδιότητας, αἵτινες ἐπιτρέπουσι νὰ ὀδηγήσῃ τις τὸ ταχύτερον τὰ ζῶα εἰς τὸ σφαγεῖον, δηλ. τὴν ικανότητα πρὸς ταχέαν σάρκωσιν καὶ πάχυνσιν. Οὕτω δὲ ἐφθασαν νὰ παράξωσι διπλασίαν ποσότητα κρέατος, παρ' ὅσην ἐχορήγει πρότερον ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς ζῶων, τρεφομένων κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα.

«Οὕτω δὲ, Κύριοι, κατώρθωσαν οἱ ἄγγλοι νὰ θέσωσιν εἰς ἀρμονίαν τὰς ἀρχὰς τῆς ἀγρονομικῆς ἐπιστήμης καὶ ζωικῆς φυσιολογίας μὲ τὰς οἰκονομικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς μας. Σὰς ὠμίλησα ἀρχόμενος περὶ τῶν πρώτων πράξεων τῶν ἡμετέρων προγόνων. Σήμερον ἡ γεωργία δεόν νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸν κοινὸν νόμον τῆς βιομηχανίας, τῆς ὁποίας εἶναι ἡ εὐγενεστέρα ἐφαρμογή. Αἱ ἐπιτακτικαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ πολιτισμοῦ τὴν διατάττουσι νὰ ἐγκαταλείψῃ ἀποφασιστικῶς τὰ μέσα τῆς ἐνεργείας, τὰ ὅποια δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς παρούσας ἀνάγκας καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ ἄνευ ἀναβολῆς μεθόδους καταστάσας ἀνεπαρκεῖς μὲ τὰς μεθόδους ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας ἡ θεωρία καὶ ἡ πράξις τῶν πλέον διακεκριμένων πειραματικῶν ἀποδεικνύουσιν

ὥς μόνας δυναμένας νὰ φέρωσιν αὐξήσιν εἰς τὰς παραγωγικὰς δυνάμεις. Μὲ τὸ ὥραϊον κλίμα, τὴν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους, τὴν μεγίστην ποικιλίαν πόρων, ἐκμεταλλευσόμενων ὑπὸ τῶν φιλοπόνων καὶ εὐφυῶν γεωργικῶν λαῶν της, ἡ Γαλλία ὀφείλει νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ τὴν ὑπερβάλῃ κανὲν ἄλλο ἔθνος καὶ ἀρκεῖ μόνον νὰ θελήσῃ, ἵνα εὐρεθῇ πλησίον τῶν ἀντιζήλων της εἰς τὸ στάδιον, ἔνθα ἡδυνήθησαν νὰ ὑπερτερήσωσιν οὗτοι πρὸς στιγμὴν.

« Ἐν ἀρχῇ τοῦ σταδίου τούτου ἡ τύχη, ἵνα διεγείρῃ τὴν φιλοτιμίαν εἰς τὰς προσπάθειας, σὰς δεικνύει τὴν ἄρουραν καλυπτομένην ἀπὸ πλουσίας εισοδίας, τὰς σιταποθήκας σὰς διαρρήγνυόμενας ὑπὸ τὸ βάρος τῶν δεματίων καὶ αὐτὰ τὰ δεμάτια μεταβαλλόμενα εἰς σωρὸν χρυσοῦ. Ἀλλὰ διὰ τὰς Γαλλικὰς καρδίας εἶναι τι ἀνώτερον ἀπὸ τὰ πλούτη, εἶναι ἡ ΤΙΜΗ. Οὕτω δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ, ὀδηγούμενος ἀπὸ τὸ ἀλάνθαστον ἔνστικτον τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων του καὶ τῶν μεγάλων πραγμάτων, ἠθέλησε νὰ συνενώσῃ τὸ θέλητρον τῆς δόξης μὲ τὸ τῆς εὐπορίας. Πλησίον τῆς εὐπορίας, ἣν ἐπιδεικνύουσι τὰ δεμάτια, θέτει ἐν σκοπιᾷ τὴν δόξαν, ἥτις ἐπιδεικνύει τοὺς στεφάνους καὶ τὰς δάφνας εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς τῶν γεωργῶν. Ἡ γεωργία ἔχει τοῦ λοιποῦ πρὸς τὸν λεγεῶνα τῆς τιμῆς τὸν ἱερὸν λόχον της. Σὰς ζητεῖται, Κύριοι, πυροβολισμὸς ὁμοθύμων χειροκροτήσεων διὰ τὸ νέον μέλος τοῦ λεγεῶνος τῆς τιμῆς, τὸν Κ. Αὐγούστον Δουφτοά. Σύμφωνα πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Νομάρχου ἐκφρασθεῖσαν εὐχὴν, ἔσχον τὴν καλὴν τύχην, ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τῆς ἐπιτροπείας τοῦ Κ. ὑπουργοῦ τῆς γεωργίας, νὰ ἐγγράψω χθὲς τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Αὐγούστου Δουφτοά εἰς τὸ μητρώον τοῦ τάγματός τούτου τοῦ λεγεῶνος τῆς τιμῆς. »

Ζητωκραυγαὶ καὶ χειροκροτήσεις παρατεταμέναι ὑπὲρ τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀνευφημίαι δὲ καὶ ἔπαινοι ὑπὲρ τοῦ Αὐγούστου Δουφτοά!